

Se parhaiten nauraa, joka viimeksi nauraa

aŭtoro Juha Metsäkallas · publikigita 2020-07-14

Pari kertaan olen törmännyt esperantofoorumeilla kysymykseen, milloin relatiivisten sivulauseiden yhteydessä ti-sanana voi jättää pois päälauseesta. Kyse on siis tästä:

- *Plej bone ridas tiu, kiu laste ridas.* → *Plej bone ridas, kiu laste ridas.*¹
- *Tio, kio pasis, ne revenos.* → *Kio pasis, ne revenos.*²
- *Kiam oni estas riĉa [...], [tiam] oni havas multajn amikojn.*³

Relatiivinen sivulause (alkaa ki-sanalla) selittää päälauseetta. Edellä olevissa esimerkeissä nämä sivulauseet vastaavat kysymyksiin:

- Ketä parhaiten nauraa?
- Mikä ei palaa?
- Milloin ystäviä on paljon?

Milloin siis päälauseesta voi jättää ti-sanana pois eli sanan, johon sivulause suoraan viittaa? [PMEG](#) antaa tähän selvän ohjeen, joka koostuu perussäännöstä:

Por eviti miskomprenojn oni ellasu TI-vorton nur malofte, kaj nur en tiaj okazoj, en kiuj tia forlaso estas kutima.

Toisin sanoen ti-sanana käyttö ei ole koskaan väärin. Vaikka tuossa on peri-esperanton tyylistä epämääräisyyttä ”kutimoineen”, Wennergren onneksi täsmentää antamalla kolme ehtoa, milloin ti-sanana voi jättää pois (oma käänökseni).

Päälauseesta voidaan jättää ti-sana pois, jos

- ti- ja ki-sana kuuluvat samaan ryhmään: tio-kio, tiu-kiu jne.
- ne ovat samassa sijamuodossa eli joko nominatiivissa tai akkusatiivissa: tio-kio, tion-kion, tiu-kiu, tiun-kiun jne.
- eikä ti-sanana edellä ole prepositiota

Kaikissa edellä mainitsemisani esimerkeissä nämä ehdot toteutuvat.

PS. Tiesitkö muuten, että ”Se parhaiten nauraa, joka viimeksi nauraa” on [suomalainen mykkäkomedia](#) vuodelta 1921? Komedian ohjasi Teuvo Puro, joka yhdessä Louis Sparren kanssa oli

aiemmin ohjannut ensimmäisen suomalaisen fiktiivisen elokuvan "Salaviinanpolttajat" (1907).

1. Proverbaro Esperanta, proverbo 242
2. Proverbaro Esperanta, proverbo 73
3. Ekzercaro de la Fundamento, ekzerco 16

La origina artikolo estas publikigita 2020-07-14 en la retejo **Finna bablejo** kun rubriko **Se parhaiten nauraa, joka viimeksi nauraa**. Ĉi tiu PDF-versio estas kreita 2021-01-12. Vidu ankaŭ la aliajn afiŝojn de tipo **artikolo**, **finnalingvaj**.